

קתני: ואם אדם חשוב הוא, אף על גב דלא פירש — לפי כבודו (5) אמדינן ליה! שודאי נתכוון למעולה שבמינים שהוא זהב. ועל זה אומרת המשנה: מעשה באמה של ירמטיא שאמרה "מושקל בתי עלי" ועלתה לירושלים, ושקלנה, ונתנה משקלה (6) זהב. שכיון שאשה חשובה היתה אמדנה לפי כבודה.

אמר רב יהודה: האומר "קומתי עלי ליתן להקדש", שמשמעו דבר גבוה כמו גובהו של הנודר — נותן שרביט עבה שאינו נכפף, כגובהו של נודר. ואם פירש בזהב נותן שרביט של זהב, ואם של כסף כסף.

וצריך ליתן שרביט עבה שיכול לעמוד בצורה זקופה, ולא נכפף, שכך הוא "גובהו" של אדם.

אבל אם אמר "מלוא קומתי עלי" נותן אף שרביט דק הנכפף. כי "מלוא קומה" היינו מדת גובהו בלבד.

ומקשינן: פשיטא, שהרי זהו דבר שבמשקל?!?

ומשינינן: לא צריכא, אלא באופן שדרכם דבתר דשקלי — שדי, שמוסיף על המשקל תרי או תלתא בצלים, כדרך המוכרים. מהו דתימא שמשום תוספת זו בטל מזה תורת מושקל, שכבר אין המכירה לפי משקל, קא משמע לן רב פפא שלא בטל המשקל בתוספת הקטנה הזו.

שנינו במתניתין: מעשה באמה של ירמטיא וכו'.

ומקשינן: וכי מעשה מביאה המשנה לפתור את הדין? שהרי נתבאר מהמשנה שאם סתם ולא פירש פוטר את עצמו בכל שהו. ואילו מעשה זה בסתם היה ובכל זאת כתוב "ושקלה משקלה זהב"?!?

ומשינינן: חסורי מחסרי בדברי המשנה, והכי

יכול להפטר בזפת.

וביאר העולת שלמה, שכל זה שייך רק כשיש ספק בדין מה משמעות דבריו בזה הולכים להחמיר, מה שאין כן בכופרא אין זה בגדר ספק מה כוונתו אלא הביאור הוא שבאמת אין שום משמעות בדבריו למה כוונתו, ובאופן כזה שאין משמעות בדבריו לא חלה ההתחייבות רק על מה שמוכח ודאי מדבריו אך על מה שלא מוכח לא חל, כי ההתחייבות חלה מדין אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט ומה שמוכח מדבריו יש על זה אמירה שמחייבת אך מה שלא מוכח אין על זה כלל מעשה המחייב ופטור בתורת ודאי.

5. כתב הרמב"ם [פ"ב מערכין ה"ז] שאומדים "לפי ממונו ודעתו". ומה שכתב דעתו ביאר בליקוטי הלכות שהכוונה היא אדם נדיב או

קמצן.

ומה שכתב "ממונו" לכאורה הכוונה שאם הוא עני אומדים אותו לפחות שבמינים, ואם הוא אדם בינוני נותן מדבר בינוני. אך הביא הליקוטי הלכות שבפסקי תוספות מבואר שכל מי שאינו עשיר פוטר את עצמו בכופרא שהוא פחות שבמינים.

6. כתב הרמב"ם בפירושו המשניות: אם הוא עשיר גדול ומפורסם הרי זה לא נתכוון אלא לערך גדול ולפיכך נוטלים ממנו משקלו מן המעולה שבמתנות רצה לומר, הזהב עכ"ל.

ודייק מזה הגרי"ז, שאין הביאור שעשיר מתכוון לזהב, אלא החילוק הוא שאדם סתם מתכוון לכל שהוא. אך עשיר מתכוון למתנה מרובה ושוב מדין סתם נדרים להחמיר צריך